

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หนังสือชื่อ **ห้องสมุดและวิธีค้นคว้า** (กุลธิดา ท้วมสุข และคนอื่น ๆ, 2532 : 26) ได้ให้นิยามของวารสารว่า วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่เรียบเป็นเล่ม มีการออกต่อเนื่อง และมีกำหนดออกระบุไว้แน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายบักษ์ รายเดือน รายสองเดือน เป็นต้น รวบรวมบทความและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทันสมัยไว้ในเล่มเดียวกัน บางเรื่องจะจบในฉบับ บางเรื่องจะลงต่อเนื่องไปหลายฉบับจึงจบ เนื้อหาภายในเล่มอาจจำกัดขอบเขตตามแขนงวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือรวมเรื่องทั่ว ๆ ไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดทำวารสารชิ้นนั้น ๆ

การที่วารสารมีกำหนดออกถี่กว่าหนังสือทำให้วารสารสามารถเสนอความรู้ และความคิดใหม่ ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ของสังคมและของโลกและสามารถเสนอวิทยาการใหม่ ๆ ได้เร็วกว่าหนังสือ ข้อมูลที่ได้จากวารสารถือได้ว่ามีคุณค่ามากในการอ้างอิงเพราะมีข้อมูลและข้อสนเทศจำนวนมากที่ไม่ปรากฏในหนังสือ แต่ปรากฏในวารสาร (Davinson, 1978 : 33-34) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทสิ่งพิมพ์ปฐมภูมิที่มีความสำคัญยิ่ง ดังนั้นจึงพบว่า นักศึกษานิยมใช้วารสารกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อสนเทศใหม่ ๆ สำหรับเขียนรายงานการค้นคว้า วิจัย เพื่อเสริมความรู้นอกเหนือหลักสูตร และเพื่อความจรรโลงใจ (Vesenyi, 1966 : 23) จากความสำคัญและคุณค่าของวารสารจึงทำให้วารสารเป็นที่ต้องการของผู้ใช้ทุกระดับ โดยเฉพาะผู้ใช้ระดับอุดมศึกษา (เดือนใจ เกียวซี, 2525 : 4) ด้วยเหตุนี้วารสารจึงเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดเพื่อการวิจัย (Grenfell, 1965 : XI) ที่ทำให้ห้องสมุดต่าง ๆ พยายามจัดทำให้บริการและจัดเก็บวารสารทั้งที่เป็นฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง

เนื่องจากโลกปัจจุบันมีความก้าวหน้ามาก ทำให้สามารถผลิตวารสารได้สะดวกและรวดเร็ว วารสารจึงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น จากปี ค.ศ. 1665 ซึ่งวารสารฉบับแรกเริ่มต้นออก จนถึงปัจจุบันมีวารสารพิมพ์เผยแพร่มากกว่า 1 ล้านชื่อ และปรากฏว่าวารสารมีอัตราการเพิ่มมากขึ้นถึง 10 เท่า ทุก ๆ ครึ่งศตวรรษ (Presser, 1981 : 60) นอกจากนี้ยังมีหลักฐานเกี่ยวกับอัตราการเพิ่มของจำนวนวารสารที่ได้จาก Ulrich's International Periodicals Directory พบว่าในฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 ปี ค.ศ. 1932 มีจำนวนวารสารรวบรวมไว้ 6,000 ชื่อ (Ulrich International Periodicals Directory, 1932 : IX) และในฉบับพิมพ์ครั้งที่ 29 ปี ค.ศ. 1990-91 ปรากฏว่ามีจำนวนวารสารที่รวบรวมไว้ 116,000 ชื่อ (Ulrich's International Periodicals Directory, 1990-91 : VII) ซึ่งเพิ่มขึ้น 100,000 ชื่อ

ในขณะที่วารสารเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ ราคาของวารสารก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน (Presser, 1981 : 61) จากสถิติที่มีผู้สำรวจไว้เมื่อปี 1980 พบว่าวารสารมีราคาสูงกว่าปีที่ผ่านมา ดังนี้คือ วารสารของประเทศอังกฤษ มีราคาสูงขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 21.5 วารสารของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา มีราคาสูงขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 7 วารสารของประเทศอื่น ๆ มีราคาสูงขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 6.7 (Periodical Prices, 1981 : 232) และจากการ

สำรวจของ U.S. Serial Services ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง American Library Association's Association for Library Collections and Technical Services และ Library Materials Price Index Committee โดยสำรวจร่วมกับบริษัท Faxon พบว่าในช่วงปี 1991 วารสารทางสังคมศาสตร์มีราคาเพิ่มสูงขึ้นถึง 7.7% และวารสารทางมนุษยศาสตร์มีราคาเพิ่มสูงขึ้นถึง 6.5% (Shroyer, 1991 : 60-61)

ด้วยเหตุที่ วารสารมีอัตราการเพิ่มปริมาณมากขึ้นและ ราคาของวารสารก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย แต่สภาพความเป็นจริงของห้องสมุดจะพบว่าอัตราการเพิ่มของเงินงบประมาณไม่ได้สัดส่วนกับการเพิ่มราคาต่อวารสารและจำนวนวารสาร ทำให้เกิดปัญหากับห้องสมุดหลายแห่ง ในด้านการจัดหาวารสารให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งการจะแก้ปัญหานี้ทำได้โดยห้องสมุดต้องได้รับเงินงบประมาณเพิ่มขึ้นให้ได้สัดส่วนกับการเพิ่มราคาต่อวารสารและการเพิ่มปริมาณของวารสาร หรือห้องสมุดยกเลิกการบอกรับวารสารบางรายการที่เคยบอกรับ (Swartz, 1977 : 171) หรือครบฉบับซ้ำ

ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหา จัดเก็บและให้บริการแก่ผู้ใช้ ได้ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ของวารสาร จึงพยายามที่จะจัดหาวารสารให้มีปริมาณเพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาดังนี้

1. ปัญหาด้านงบประมาณ

ในแต่ละปีห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบอกรับวารสารจำนวนไม่น้อย ซึ่งจำนวนเงินที่ใช้ซื้อวารสารและจำนวนวารสารของหอสมุดกลาง และห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปีงบประมาณ	หอสมุดกลาง		ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์			
	จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้จัดหารวารสาร	จำนวนวารสารที่จัดหา		จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้จัดหารวารสาร	จำนวนวารสารที่จัดหา	
		ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ		ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
2533	1,946,070.44	340	147	68,820.21	51	46
2534	2,029,257.65	349	156	89,704.76	54	35
2535	2,045,606.92	314	154	98,069	55	40

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่าทั้งหอสมุดกลาง และห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ต่างก็ต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ในการจัดหาวารสาร โดยเฉพาะห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอสำหรับซื้อวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจะต้องนำงบประมาณจากส่วนอื่น ๆ มาใช้ในการจัดหาวารสารในส่วนที่เกินกว่างบประมาณที่ได้รับ

2. ปัญหาด้านอาคารสถานที่

งานวารสาร หอสมุดกลาง มีเนื้อที่เกือบครึ่งหนึ่งของชั้นที่ 2 ของอาคารสำนักวิทยบริการ แต่เนื้อที่จำนวนเท่านี้มีความแออัดมากเพราะต้องใช้เพื่อให้บริการวารสารแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้งที่เป็น ลูกจ้าง ข้าราชการ อาจารย์ และนักศึกษา นอกจากนี้ยังใช้สำหรับปฏิบัติงาน และจัดเก็บวารสารทั้งฉบับปัจจุบันและฉบับย้อนหลัง ซึ่งส่วนของการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลังจะต้องเพิ่มปริมาณขึ้นทุกปี

สำหรับห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีเนื้อที่ 210 ตารางเมตร เป็นเนื้อที่สำหรับปฏิบัติงานวารสาร จัดเก็บวารสาร และให้บริการวารสารประมาณหนึ่งงานสี่ส่วนของเนื้อที่ห้องสมุดทั้งหมด ซึ่งเนื้อที่จำนวนดังกล่าวมีความแออัดมาก จนทำให้ห้องสมุดต้องส่งวารสารย้อนหลังที่เป็นภาษาต่างประเทศทั้งหมดมาจัดเก็บไว้ที่งานวารสาร หอสมุดกลาง เป็นผลทำให้เกิดอุปสรรคในการใช้และการเข้าถึงวารสารฉบับย้อนหลังภาษาต่างประเทศ โดยผู้ใช้จะต้องเดินทางมาใช้ที่งานวารสาร หอสมุดกลาง

3. ปัญหาด้านการจัดหา

ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีนโยบายการจัดซื้อวารสารตามคำแนะนำและความต้องการของคณาจารย์ บรรณารักษ์จะทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกเพื่อให้มีวารสารสอดคล้องกับหลักสูตรของคณะและของมหาวิทยาลัย ซึ่งปรากฏว่าวารสารมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และห้องสมุดก็ไม่สามารถจะบอกรับวารสารได้ทุกชื่อเนื่องจากปัญหาด้านงบประมาณ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ทราบว่าวารสารชื่อใด ๆ ในห้องสมุดมีการใช้ที่แท้จริงมากน้อยเพียงใด

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาถึงการใชวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยศึกษาจากการใช้ อายุ และประเภทสาขาวิชาที่มีการใช้เพื่อให้ทราบว่าวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศชื่อใดที่มีการใช้มากน้อยเพียงใด หรือไม่มีการใช้เลย วารสารที่มีการใช้มากเป็นวารสารที่มีช่วงอายุเท่าใด มีเนื้อหาวิชาเน้นหนักด้านใด โดยคาดหวังไว้ว่าผลจากการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางสำหรับประกอบการพิจารณาบอกรับ งดรับฉบับซ้ำ การหยุดบอกรับ โดยให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับและความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงการจัดเก็บวารสารโดยพิจารณาวารสารชื่อที่มีการใช้น้อย มาจัดเก็บในรูปแบบของวัสดุย่อส่วน เพื่อลดปัญหาในด้านอาคารสถานที่และบริเวณจัดเก็บวารสาร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการใช้วารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่นในด้านปริมาณของการใช้วารสาร อายุของวารสาร ตลอดจนประเภทสาขาวิชาของวารสารที่มีการใช้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการใช้วารสารทั้งที่เป็นวารสารภาษาไทยและวารสารภาษาต่างประเทศ ที่ให้บริการในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย

วารสารภาษาไทย	94	ชื่อ
วารสารภาษาต่างประเทศ	77	ชื่อ

วารสารเหล่านี้เป็นวารสารในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับมาโดยสม่ำเสมอด้วยการเสียค่าบริการซึ่งอาจเป็นวารสารที่เย็บเล่มแล้วเตรียมเย็บเล่ม หรือเป็นวารสารฉบับปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้การศึกษาตามลักษณะการใช้วารสารคือ การใช้วารสารภายในห้องสมุด และการยืมวารสารออกนอกห้องสมุด โดยแบ่งช่วงเวลาการเก็บข้อมูลเป็น 2 ช่วง ในวันเวลาที่เปิดทำการซึ่งจะเก็บข้อมูลดังนี้

ช่วงที่ 1 เริ่มเก็บข้อมูลหลังวันสุดท้ายของการถอนวิชาเรียนโดยที่รายวิชานั้นไม่ปรากฏในทรานสคริปต์ 1 วัน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 ถึงวันสุดท้ายของการเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534 คือ ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2534 ถึง วันที่ 2 มีนาคม 2535

ช่วงที่ 2 เริ่มเก็บข้อมูลหลังวันสุดท้ายของการถอนวิชาเรียนโดยที่รายวิชานั้นไม่ปรากฏในทรานสคริปต์ 1 วัน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ถึงวันสุดท้ายของการเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 คือ ตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม 2535 ถึงวันที่ 25 กันยายน 2535

สำหรับเวลาที่จะทำการเก็บบันทึกข้อมูลการใช้วารสารในแต่ละวัน จะเก็บบันทึกข้อมูลในเวลา 11.00 น. และ 15.30 น. สำหรับห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และจะเก็บบันทึกข้อมูลในช่วงเวลา 11.00 น. 15.30 น. 19.00 น. 21.00 น. สำหรับหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้วารสารภายในห้องสมุด ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้วารสารจริงของผู้ใช้ โดยพิจารณาจาก "การใช้วารสารจริง" และ "ไม่ได้ใช้วารสารจริง" ตามหลักเกณฑ์พิจารณาพฤติกรรมการใช้วารสารของ ศิริพร มาศิริ (2528 : 7) ดังนี้

หลักเกณฑ์การพิจารณา "การใช้วารสารจริง" ได้แก่

- 1.1 การที่ผู้ใช้หยิบวารสารจากชั้นวารสารนำมาอ่านที่โต๊ะ หรือที่นั่งอ่าน
- 1.2 ผู้ใช้ยืมวารสารออกนอกห้องสมุด

หลักเกณฑ์การพิจารณา "การไม่ได้ใช้วารสารจริง" ได้แก่

1.1 การที่ผู้ใช้หยิบวารสารจากชั้นมาเปิดดูหรืออ่านที่บริเวณชั้นวารสารนั้น ๆ แล้วเก็บขึ้นชั้นวารสารด้วยตนเอง

1.2 การที่ผู้ใช้หยิบวารสารจากชั้นมาเปิดดูหรืออ่านที่โต๊ะหรือนั่งอ่าน แล้วเก็บขึ้นชั้นวารสารด้วยตนเอง

2. การใช้วารสารที่ผู้ใช้ได้ "ใช้วารสารจริง" นั้นจะถือว่าการใช้ 1 ครั้ง เป็น 1 คะแนน

3. สำหรับวารสารที่ยังไม่เย็บเล่มและวารสารที่เย็บเล่มแล้ว ถ้าหากปีที่พิมพ์ของวารสารนั้น ๆ คาบเกี่ยวกัน 2 ปี การให้คะแนนการใช้วารสารตามปีที่พิมพ์จะแบ่งให้ปีละ 0.5 คะแนนต่อการใช้ 1 ครั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือและบทความวารสารที่เกี่ยวข้อง
2. จัดทำแบบฟอร์มบันทึกข้อมูลสำหรับวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศโดยใช้กระดาษบันทึกข้อมูลขนาด 5x8 นิ้ว ภายในบัตรประกอบด้วย ชื่อวารสาร ประเภทสาขาวิชา ปีพิมพ์ที่มีในห้องสมุด ข้อมูลการใช้วารสารในแต่ละช่วงของการเก็บข้อมูล แล้วนำบัตรบันทึกข้อมูลที่บันทึกชื่อวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยพร้อมปีพิมพ์ที่มีในห้องสมุด มาเรียงลำดับอักษรชื่อวารสาร โดยแยกเป็นวารสารภาษาไทย 1 ชุด ภาษาต่างประเทศ 1 ชุด (ภาคผนวก หน้า 116-117)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้ภายในห้องสมุดและสถิติการยืม โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยที่มีการใช้จริงลงในบัตรบันทึกข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Spearman Rank-Order Correlation Coefficient)
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพการใช้วารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศของผู้ใช้ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในด้านปริมาณการใช้วารสาร อายุของวารสาร ตลอดจนประเภทสาขาวิชาของวารสารที่มีการใช้
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาคัดเลือกจัดหาและยกเลิกการบอกรับวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการใช้ของผู้ใช้ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางการพิจารณาจัดเก็บวารสารให้เหมาะสมกับสภาพการใช้ เพื่อให้ผู้ใช้ใช้ได้สะดวกและรวดเร็วและยังช่วยให้ห้องสมุดดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำนิยามในการวิจัย

วารสารภาษาไทย หมายถึง วารสารภาษาไทยที่มีเนื้อหาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครอบคลุมทั้งวารสารภาษาไทยเฉพาะสาขาวิชาและทั่วไปทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารภาษาต่างประเทศ หมายถึง วารสารภาษาต่างประเทศที่มีเนื้อหาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครอบคลุมวารสารภาษาต่างประเทศเฉพาะสาขาวิชาและทั่วไปทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การใช้วารสารภาษาไทย หมายถึง การใช้วารสารภาษาไทยซึ่งผู้ใช้หยิบวารสารออกจากชั้นแม้นั่งอ่านที่โต๊ะหรือที่นั่งอ่าน รวมทั้งการยืมวารสารออกนอกห้องสมุด

การใช้วารสารภาษาต่างประเทศ หมายถึง การใช้วารสารภาษาต่างประเทศซึ่งผู้ใช้หยิบวารสารออกจากชั้นแม้นั่งอ่านที่โต๊ะหรือที่นั่งอ่าน รวมทั้ง การยืมวารสารออกนอกห้องสมุด

สาขาวิชา หมายถึง เนื้อหาสาระของวารสารภาษาไทยและวารสารภาษาต่างประเทศที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย จำแนกตามสาขาวิชาในหนังสือคู่มือชื่อ "รายชื่อวารสารภาษาไทยในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา" ของคณะกรรมการกลุ่มวารสารและเอกสาร บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ฉบับพิมพ์ปี 2525

อายุของวารสาร หมายถึง อายุของวารสารภาษาไทยและวารสารภาษาต่างประเทศที่มีผู้ใช้ โดยกำหนดให้วารสารฉบับปัจจุบัน คือ ปี 2535 หรือ 1992 มีอายุ 0 ปี และนับอายุของวารสารย้อนหลังจากปีปัจจุบันลงไปเป็น 1, 2, 3 ปี ตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วารสาร ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาการใช้วารสารในประเทศไทย
2. การศึกษาการใช้วารสารในต่างประเทศ

1. การศึกษาการใช้วารสารในประเทศไทย

งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้วารสารได้มีผู้ศึกษาวิจัย ดังนี้คือ

ในปี พ.ศ. 2525 รุ่งทิพย์ ท่อวโนทยาน (2525 : ง-จ) ได้วิจัยเรื่อง "การใช้วารสารภาษาต่างประเทศในห้องสมุดกลาง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" เพื่อสำรวจสภาพการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศทั้งที่ห้องสมุดบอกรับ ได้รับกนันทนาการและการแลกเปลี่ยน จำนวน 474 ชื่อ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้วารสารภายในห้องสมุดรวมทั้งการยืมออกและการยืมระหว่างห้องสมุด ซึ่งแบ่งช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 14 วัน

คือช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม 2525 ถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2525 และช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 30 สิงหาคม 2525 ถึงวันที่ 12 กันยายน 2525

ปี พ.ศ. 2527 ภา สัจจะพิทักษ์จิตต์ (2528 : 57-60) ได้ศึกษาสภาพการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากวารสารวิชาการที่ห้องสมุดเสียค่าบอกรับเป็นสมาชิกจำนวน 367 ชื่อ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะการใช้คือการใส่ภายในห้องสมุด การยืมวารสารออกนอกห้องสมุดและการถ่ายสำเนาวารสาร ซึ่งแบ่งระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ช่วง ๆ ละ 15 วัน คือ ช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 27 พฤศจิกายน 2527 ถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2527 เฉพาะวันที่ห้องสมุดเปิดบริการในวันจันทร์ถึงวันเสาร์สำหรับวารสารที่จัดเก็บในระบบชั้นปิดซึ่งบริการเฉพาะในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ผู้วิจัยได้เพิ่มช่วงเวลาสำรวจอีก 3 วัน คือในช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 17 ถึงวันที่ 19 ธันวาคม 2527 และในช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 5 มกราคม 2528 ถึงวันที่ 22 มกราคม 2528 เฉพาะวันที่ห้องสมุดเปิดบริการในวันจันทร์ถึงวันเสาร์เช่นกัน สำหรับวารสารชั้นปิดได้เพิ่มการสำรวจอีก 3 วันคือ วันที่ 23 ถึงวันที่ 25 มกราคม 2528

ในปีเดียวกันนี้ ศิริพร มาศิริ (2528 : ง-จ) ได้ศึกษาการใช้วารสารวิชาการในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อศึกษาระบบการใช้วารสารวิชาการภาษาไทย จำนวน 85 ชื่อ และวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ จำนวน 341 ชื่อ ซึ่งเป็นวารสารที่ห้องสมุดได้รับการเป็นสมาชิกหรือเสียค่าบอกรับ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวารสารที่มีการใส่ภายในห้องสมุด และวารสารที่ให้ยืมออกนอกห้องสมุด ในระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม 2527 ถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2527 และระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม 2527 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2527 ช่วงละ 18 วัน

ปี พ.ศ. 2528 นฤมล กิจไพศาลรัตน และ สุวรรณ ทองสีสุขใส (2529 : 3) ได้วิจัยการใช้วารสารวิชาการสาขาการพยาบาลในมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยการสำรวจวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศสาขาการพยาบาล ที่ให้บริการที่สำนักวิทยบริการและห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 73 ชื่อ ซึ่งเป็นวารสารที่ห้องสมุดเสียค่าบอกรับเป็นสมาชิกโดยสำรวจจากการใช้วารสารภายในห้องสมุด การยืมวารสารออกนอกห้องสมุด และการถ่ายสำเนาวารสาร ในระหว่างวันที่ 12 มิถุนายน 2528 ถึงวันที่ 19 ตุลาคม 2528 ในภาคการศึกษาที่ 1 และวันที่ 6 พฤศจิกายน 2528 ถึงวันที่ 9 มีนาคม 2529 ในภาคการศึกษาที่ 2

และในปี พ.ศ. 2531 ศุภพร พันธุ์ธนวิบูลย์ (2534 : 244-245) ได้วิจัยการใช้วารสารวิชาการภาษาอังกฤษในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 215 ชื่อ ซึ่งเป็นวารสารที่ห้องสมุดเป็นสมาชิกและเสียค่าบอกรับ โดยสำรวจการใช้ตามลักษณะการใช้ของผู้ใช้คือการใส่วารสารภายในห้องสมุด การยืมออกนอกห้องสมุด การถ่ายสำเนาวารสาร และการยืมระหว่างห้องสมุด ในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2531 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2531 รวม 28 วัน และ วันที่ 1 กันยายน 2531 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2531 รวม 30 วัน

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปริมาณการใช้วารสาร

ผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ ท่อวนทยาน พบว่าวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 มีจำนวน 152 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 32.07 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย ส่วนวารสารที่มีการใช้ในช่วงที่ 2 มีจำนวน 178 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 37.53 และวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน มีจำนวน 206 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 43.46 นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 วารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.17 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 1 เป็นวารสารเพียงร้อยละ 10.13 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย สำหรับในช่วงการวิจัยช่วงที่ 2 วารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.26 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 2 เป็นวารสารเพียงร้อยละ 11.18 และในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกันมีวารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.14 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารเพียงร้อยละ 11.60

สำหรับผลการวิจัยของ นภา ลัจจะพิทักษ์จิตต์ พบว่าแตกต่างจากผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ ท่อวนทยาน แต่ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ ศิริพร มาศิริ นฤมล กิจไพศาลรัตน์ และ สุวรรณา ทองสีสุบาส และศุภสิริ พันธุ์นวิบูลย์ กล่าวคือผลการวิจัยของ นภา ลัจจะพิทักษ์จิตต์ พบว่าวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 มีจำนวน 248 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 67.57 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ส่วนวารสารที่มีการใช้ในช่วงที่ 2 มีจำนวน 216 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 58.86 และวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน มีจำนวน 290 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 79.02 นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 วารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.34 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 1 เป็นวารสารเพียงร้อยละ 17.44 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ส่วนในการวิจัยช่วงที่ 2 วารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.88 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 2 เป็นวารสารเพียงร้อยละ 16.89 และในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกันมีวารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.25 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารเพียงร้อยละ 20.71

ส่วนผลการวิจัยของ ศิริพร มาศิริ พบว่าวารสารภาษาไทยที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 เป็นวารสารภาษาไทยจำนวน 67 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 78.82 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย และเป็นวารสารภาษาต่างประเทศจำนวน 195 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 57.18 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ส่วนวารสารที่มีการใช้ในช่วงที่ 2 เป็นวารสารภาษาไทยจำนวน 61 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 71.76 และเป็นวารสารภาษาต่างประเทศจำนวน 180 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 52.79 และวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารภาษาไทยจำนวน 71 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 83.53 และเป็นวารสารภาษาต่างประเทศจำนวน 236 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 69.21 นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 วารสารภาษาไทยที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 81.01 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 1 เป็นวารสารภาษาไทยเพียงร้อยละ 32.94 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการใช้ และวารสารภาษาต่างประเทศที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.28 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 1 เป็นวารสารภาษาต่างประเทศเพียงร้อยละ 20.23 สำหรับในช่วงการวิจัยช่วงที่ 2 วารสารภาษาไทย ที่มีความถี่ของการใช้สูงถึง

ร้อยละ 80.65 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 2 เป็นวารสารภาษาไทยเพียงร้อยละ 29.41 และวารสารภาษาต่างประเทศที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.03 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 2 เป็นวารสารภาษาต่างประเทศเพียงร้อยละ 21.41 และในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน มีวารสารภาษาไทยที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.88 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารภาษาไทยเพียงร้อยละ 32.94 และมีวารสารภาษาต่างประเทศที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.11 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารภาษาต่างประเทศเพียงร้อยละ 24.93

สำหรับผลการวิจัยของ นฤมล กิจไพศาลรัตน และสุวรรณา ทองสีสุขาส พบว่าวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 มีจำนวน 69 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 94.52 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ส่วนการวิจัยที่มีการใช้ในช่วงที่ 2 มีจำนวน 50 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 68.49 และวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน มีจำนวน 72 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 98.63 นอกจากนี้ยังพบว่าวารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 87.13 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารร้อยละ 41.10 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย

และผลการวิจัยของ ศุภพร พันธุ์ธนวิบูลย์ พบว่าวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 มีจำนวน 180 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 83.72 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ส่วนวารสารที่มีการใช้ในช่วงที่ 2 มีจำนวน 175 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 81.40 และวารสารที่มีการใช้ในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน มีจำนวน 202 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 93.95 นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงการวิจัยช่วงที่ 1 วารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.06 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 1 เป็นวารสารเพียงร้อยละ 35.35 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย สำหรับในช่วงการวิจัยช่วงที่ 2 วารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.08 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงที่ 2 เป็นวารสารเพียงร้อยละ 34.88 และในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน มีวารสารที่มีความถี่ของการใช้สูงถึงร้อยละ 80.14 ของการใช้ทั้งหมดในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน เป็นวารสารร้อยละ 41.40

ในด้านความสัมพันธ์ของวารสาร 30 ชื่อแรกที่มีความถี่ของการใช้มากในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วงรวมกัน ปรากฏว่างานวิจัยของ รุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน และ ศิริพร มาศิริ (เฉพาะผลการวิจัยการใช้วารสารภาษาไทย) พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ในขณะที่ผลการวิจัยของ นภา ลัจจะพิทักษ์จิตต์ ศิริพร มาศิริ (เฉพาะผลการวิจัยการใช้วารสารภาษาต่างประเทศ) และ นฤมล กิจไพศาลรัตน และสุวรรณา ทองสีสุขาส พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนความสัมพันธ์ของวารสารทั้งหมดที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยที่มีความถี่ของการใช้ในช่วงการวิจัยทั้ง 2 ช่วง ปรากฏว่างานวิจัยของ ศุภพร พันธุ์ธนวิบูลย์ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

2. สาขาวิชาของวารสารที่มีการใช้

ผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน พบว่าวารสารที่มีการใช้มากที่สุดเป็นวารสารทางด้านเศรษฐศาสตร์และพาณิชยศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร มาศิริ ส่วนผลการวิจัยของ นภา ลัจจะพิทักษ์จิตต์ พบว่าวารสารทางด้านสาขาวิชาการเกษตรมีการใช้มากที่สุด

ขณะที่ผลการวิจัยของ ศุสึพร พันธุ์ธนวิบูลย์ พบว่าวารสารทางด้านสาขาวิชาอายุรศาสตร์ มีการใช้มากที่สุด

3. อายุของวารสารที่มีการใช้

ผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ ท่อวโนทยาน นภา สัจจะพิทักษ์จิตต์ ศิริพร มาศิริ และ ศุสึพร พันธุ์ธนวิบูลย์ สอดคล้องกันคือ วารสารที่มีการใช้มากที่สุดเป็นวารสารที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี หรืออยู่ในช่วง 6 ปี ส่วนผลการวิจัยของ นฤมล กิจไพศาลรัตนนา และสุวรรณา ทองสีสุขาส พบว่าวารสารฉบับใหม่ล่าสุดเป็นวารสารที่มีการใช้มากที่สุด

2. การศึกษาการใช้วารสารในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้วารสารได้มีผู้ศึกษาวิจัย ดังนี้คือ

ในปี ค.ศ. 1960 Frederick G. Kilgour (1962 : 429) ได้ศึกษาการใช้วารสารทางการแพทย์และชีววิทยา ใน Yale Medical Library เพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกวารสารของห้องสมุด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถิติการยืมวารสารออกนอกห้องสมุดของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย จำนวน 400 ชื่อ ระหว่างวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1960 ถึง วันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1963

ปี ค.ศ. 1964 Peter Stangl และ Frederick Kilgour (1967 : 292) ได้วิเคราะห์การใช้วารสารใน Yale Medical Library เพื่อคัดเลือกวารสารและหนังสือซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดหา โดยรวบรวมข้อมูลจากสถิติการยืมวารสาร จำนวน 1,167 ชื่อ และหนังสือ 14,262 ชื่อ เป็นเวลา 1 ปี คือ ตั้งแต่ วันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1964 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1965

ค.ศ. 1965 Victor A. Basile และ Reginald W. Smith (1970: 81-86) ได้ทำการศึกษาการใช้วารสารใน Wyeth Laboratories เมือง Philadelphia เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดเก็บวารสารให้สอดคล้องกับเนื้อหาจัดเก็บวารสารของห้องสมุด และความต้องการของผู้ใช้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบฟอร์มการถ่ายสำเนาวารสาร ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1965 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1965 รวมเวลา 1 ปี

ค.ศ. 1967 Joan M.B. Smith (1970: 65-67) ได้ศึกษาการใช้วารสารใน Medical Library ของ Children's Hospital of Michigan เพื่อประโยชน์ในการบริหารและดำเนินงานวารสารของห้องสมุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัตรยืมวารสาร การใช้วารสารภายในห้องสมุดและการยืมระหว่างห้องสมุด ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1967 ถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1968 รวมเวลา 6 เดือน

ค.ศ. 1972 Dianne C. Langlois และ Jeanne V. Von-Schulz (1973: 239-244) ได้ศึกษาการใช้วารสารภายในห้องสมุด เพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกและจัดหาวารสารทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของ R.E. Gibson Library มหาวิทยาลัยจอร์เจียฮอปกินส์ โดยรวบรวมข้อมูลจากการใช้ภายในห้องสมุดของวารสาร จำนวน 500 ชื่อ เรื่องสำหรับการเก็บข้อมูลวารสารฉบับปัจจุบันรวบรวมจากแบบฟอร์มที่ห้องสมุดทำขึ้น และติดอยู่ที่ปก

ของวารสารแต่ละฉบับ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทำเครื่องหมายถูก ซึ่งเครื่องหมายถูก 1 ครั้ง หมายถึงวารสารฉบับนั้น ๆ มีการใช้ 1 ครั้ง ส่วนการรวบรวมข้อมูลการใช้วารสารฉบับย้อนหลังที่เย็บเล่มแล้วและยังไม่ได้เย็บเล่ม จะรวบรวมจากวารสารที่ผู้ใช้นำมาใช้ภายในห้องสมุดแล้วเจ้าหน้าที่รวบรวมเพื่อเก็บขึ้นชั้นวางวารสารอีกครั้งหนึ่ง

ในปีเดียวกันนี้ Pamela Tibbetts (1974: 37-48) ได้ศึกษาถึงการใช้อวารสารใน Bio-Medical Library ของ University of Minnesota เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการวารสารของห้องสมุดโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้อวารสารภายในห้องสมุด 2 ช่วง 5 วัน กล่าวคือ ช่วงการเก็บข้อมูลช่วงที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 1972 ถึงวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 1972 และวันที่ 10 เมษายน ค.ศ. 1972 และช่วงเก็บข้อมูลช่วงที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน ค.ศ. 1972 ถึง วันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1972

ปี ค.ศ. 1975 Lovisa Kamenoff (1977 : 58) ได้ศึกษาการใช้อวารสารใน Brockton Hospital Library เพื่อใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกวารสารให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการถ่ายสำเนาวารสารของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยจำนวน 204 ชื่อ ในระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 1975 ถึงวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1976 รวมเวลา 6 เดือน

ปี ค.ศ. 1976 Nancy C. Mckeehan (1977: 388-390) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวารสารเพื่อหาวิธีการคัดวารสารที่ไม่ต้องการออก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดทรวารสารเข้าห้องสมุดให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มีจำกัด การวิจัยนี้ได้ศึกษาที่ Resource Library for the Southeastern Regional Medical Library Program ซึ่งตั้งอยู่ที่ Medical University of South Carolina โดยสำรวจข้อมูลจากการยืมวารสารและการยืมระหว่างห้องสมุด การบอกรับวารสาร (โดยสำรวจว่าห้องสมุดที่เป็นสมาชิกของโครงการฯ บอกรับเป็นสมาชิกวารสารชื่อหนึ่ง ๆ จำนวนกี่แห่ง) และจากแบบสอบถามซึ่งจำนวนของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยมี 362 ชื่อ

ปี ค.ศ. 1979 Martin Gordon (1982: 63-93) ได้ศึกษาการใช้อวารสารทั่วไปและวารสารในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่ Fackenthal Library ของ Franklin & Marshall College เป็นเวลา 1 ปี เพื่อประโยชน์ในการจัดทำตรวารสาร การรวบรวมบรรณานุกรมและการจัดเก็บวารสารให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ โดยในแต่ละเดือนจะมีการบันทึกปริมาณการใช้อวารสารแต่ละชื่อลงในบัญชีรายชื่อวารสารที่ได้จัดทำขึ้น และในเดือนสุดท้ายของการเก็บข้อมูลได้บรรจุข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์จัดอันดับการใช้อวารสารแต่ละชื่อ แล้วพิมพ์ข้อมูลดังกล่าวออกมา งานวิจัยนี้มีจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย 1,600 ชื่อ

ในปีเดียวกันนี้ S. Weil (1979: 182-189) ได้ทำการศึกษาการใช้อวารสารที่ห้องสมุด Soreq Nuclear Research Center เมือง Yavne ประเทศอิสราเอล เพื่อประโยชน์ในการจัดทรวารสารให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับ ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้อวารสารภายในห้องสมุด จากแบบสอบถาม แบบฟอร์มการขอถ่ายสำเนาวารสาร การยืมและการยืมระหว่างห้องสมุด ของวารสารจำนวน 444 ชื่อ

ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1977 รวม 3 เดือน

ในปี ค.ศ. 1981 Paul J. Riordan และ Nils Roar Gjerdet (1981 :

387-391) ได้ทำการศึกษการใช้วารสารใน School of Dentistry Library ของ

University of Bergen ประเทศนอร์เวย์ เพื่อประโยชน์ในการจัดหา การให้บริการ และการจัดเก็บวารสาร ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการยืมวารสาร การเข้าภายในห้องสมุดและการถ่ายสำเนาวารสาร ของวารสารจำนวน 185 ชื่อ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1980 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1981 รวมเวลา 1 ปี

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. ปริมาณการใช้วารสาร

จากงานวิจัยของ Kamenoff, Riordan และ Gjerdet พบว่าวารสารที่มีการใช้มีจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย กล่าวคือ Kamenoff พบว่าจากวารสารที่ห้องสมุดบอกรับจำนวน 204 ชื่อ เป็นวารสารที่มีการใช้จำนวน 123 ชื่อ และ Riordan และ Gjerdet พบว่าจากวารสารที่ห้องสมุดบอกรับ จำนวน 185 ชื่อ เป็นวารสารที่มีการใช้จำนวน 119 ชื่อ และยังพบว่าวารสาร 12 ชื่อมีการใช้สูงถึงร้อยละ 50 ของการใช้ทั้งหมด ส่วนงานวิจัยที่ปรากฏว่ามีการใช้วารสารไม่ถึงครึ่งหนึ่งของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยได้แก่งานวิจัยของ Tibbetts, Basil และ Smith กล่าวคือ Tibbetts พบว่าในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่ 1 มีวารสารที่มีการใช้เพียง 269 ชื่อ และในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่ 2 มีวารสารที่มีการใช้เพียง 209 ชื่อ และในด้านการหาความสัมพันธ์ของวารสารที่มีการใช้มาก 30 ชื่อแรก ในช่วงการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 พบว่ามีความสัมพันธ์กัน สำหรับผลการวิจัยของ Basil และ Smith พบว่าวารสารที่ให้บริการแบบขึ้นเปิดจำนวน 600 ชื่อ มีวารสารที่มีการใช้เพียง 244 ชื่อ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Weil ยังพบว่า วารสารจำนวน 444 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย มีการใช้จำนวน 7,594 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 97.8 ของการใช้ทั้งหมด ซึ่งวารสารแต่ละชื่อมีการใช้โดยเฉลี่ย 5-7 ครั้ง ส่วนผลการวิจัยของ Gordon ปรากฏว่า วารสารร้อยละ 58.3 ของวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย มีการใช้โดยเฉลี่ย 1 ครั้ง และในเดือนพฤศจิกายน มีการใช้วารสารมากที่สุดถึงร้อยละ 16.4 ของปริมาณการใช้ทั้งหมด ในขณะที่เดือนกรกฎาคม มีการใช้วารสารน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.8 สำหรับ Langlois และ Von-Schulz ได้สรุปผลงานวิจัยว่า วารสารจำนวน 49 ชื่อ หรือร้อยละ 9.6 ของจำนวนวารสารที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย (500 ชื่อ) ไม่มีการใช้และ Mckeehan ได้พบว่า วารสารทั้งหมดที่มีในห้องสมุดจำนวน 2,300 ชื่อ เป็นวารสารที่มีผู้ใช้น้อย จำนวน 363 ชื่อ และวารสารจำนวน 146 ชื่อไม่มีการใช้เลย

2. สาขาวิชาของวารสารที่มีการใช้

จากการวิจัยของ Basil และ Smith พบว่า วารสารที่มีผู้ใช้มากที่สุดเป็นวารสารทางด้านสาขาวิชาเคมี ในขณะที่ Tibbetts พบว่า วารสารที่มีการใช้มากที่สุดเป็นวารสารทางด้านสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stangl และ Kilgour

และนอกจากนี้ Stangl และ Kilgour ยังพบว่าวารสารด้านการทดลองทางการแพทย์มีการใช้มากที่สุดอีกสาขาหนึ่ง ส่วนผลการวิจัยของ Riordan และ Gjerdet พบว่า วารสารทางด้านทันตกรรมทั่วไปมีการใช้มากกว่าวารสารทางด้านทันตกรรมเฉพาะด้าน และผลการวิจัยของ Gordon พบว่า วารสารที่มีเนื้อหาทั่ว ๆ ไปและวารสารทางด้านสังคมศาสตร์มีการใช้มากกว่าวารสารทางด้านมนุษยศาสตร์ และวารสารที่เน้นทางด้านทฤษฎีมีผู้ใช้น้อยกว่าวารสารที่เน้นทางด้านทฤษฎี

3. อายุของวารสารที่มีการใช้

จากผลการวิจัยของ Kilgour พบว่า วารสารที่มีการใช้มากที่สุดมีอายุน้อยในช่วง 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Smith และ Tibbetts กล่าวคือ Smith พบว่าวารสารที่มีอยู่ในช่วง 5 ปี มีการใช้มากถึงร้อยละ 74.18 ส่วน Tibbetts พบว่าวารสารที่มีอายุน้อยในช่วง 5 ปี มีการใช้มากถึงร้อยละ 58.00 นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ Riordan และ Gjerdet ที่พบว่า วารสารที่มีอายุโดยเฉลี่ย 5.8 ปี เป็นวารสารที่มีการใช้มาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วจะแตกต่างจากผลการวิจัยของ Stangl และ Kilgour ที่พบว่า วารสารและหนังสือที่มีการใช้มากจะมีอายุน้อยในช่วง 9 ปี